

ÅRSRAPPORT 2018

TINE RÅVARE

INNHold

Dette er TINE Råvare

TINE Råvares oppgaver	3
Oppgaven som markedsregulator	3
TINE Råvare som en avdeling i TINE SA	4
Avtaleverk og tjenesteinstrukser	5
Revisjon av TINE Råvare	5

Aktiviteter i 2018

Råvaretorget	6
Fremtidig organisering av TINE Råvare	6
Organisasjonsendringer i TINE	6
Selvbetjening for melkeprodusenter	7
Landbrukets dataflyt	7
Melke kvalitet – kvalitetsregelverk for rå melk	7
Smitteforebyggende arbeid i storfebesetninger	7

Resultatregnskap for 2018

Regnskap TINE Råvare	8
Forklaring til de enkelte postene	9
Kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene	10
Avgifter innkrevd av TINE Råvare	10
Priser og begrep	11
Markedsreguleringskostnader	12

Revisors beretning	14
---------------------------------	----

Statistikk og oversikter

Melkeinngang gjennom året	16
Melkeinngang, kvotefylling og overproduksjon	17
Oversikt over medlemmer og foretak som leverer melk	17
Fylkesoversikt for melk levert TINE	18
Utvikling i kvalitet på melk levert TINE	18
Utvikling i tørrstoffinnhold i melk levert TINE	18

DETTE ER TINE RÅVARE

TINE RÅVARES OPPGAVER

TINE Råvare ble etablert 1. januar 2004 som en egen administrativt- og økonomisk atskilt virksomhet i TINE SA ut fra en avtale inngått 19. desember 2003 med Landbruksdirektoratet om et klart økonomisk skille mellom råvarehåndteringen og den industrielle videreforedling i TINE SA.

TINE Råvare ivaretar alle aktiviteter relatert til håndteringen av melk som råvare fra melkeprodusenten og fram til at melken er levert og fakturert de enkelte aktørene i markedsordningen for melk. Alle aktører, inkludert TINE som foredlingsindustri, kjøper rå melk til gjeldende noteringspris på det tidspunktet melken leveres fra TINE Råvare. Dette overvåkes av Landbruksdirektoratet. TINE Råvares oppgaver omfatter blant annet henting av melk hos melkeprodusentene, kvalitetskontroll og oppgjør for melken til produsent. Videre dekker TINE Råvare

en avtalt andel av kostnadene knyttet til faglig rådgiving og ulike produsentrettede tiltak som skal bidra til å sikre god melke kvalitet.

Landbruksdirektoratet avgjør hvilke oppgaver som skal pålegges TINE Råvare og kostnadene ved disse. Landbruksdirektoratet overvåker også noteringsprisen som TINE Råvare benytter ved omsetning av rå melk til aktørene i markedsordningen for melk.

TINE SA er markedsregulator for melk på vegne av alle landets melkeprodusenter. Selskapet skal sikre at produsentene får avsetning for sin produksjon opp mot avtalt målpris, samtidig som forbrukermarkedet sikres tilstrekkelig og jevn tilgang på melkebaserte produkter i handelen. TINE Råvare er tillagt den administrative oppgaven med å håndtere markedsreguleringen.

OPPGAVEN SOM MARKEDSREGULATOR

Som markedsregulator har TINE plikt til å motta rå melk fra alle landets melkeprodusenter, slik at produsentene er sikret avsetning for den melken de produserer til fastsatt pris. TINE har også plikt til å forsyne andre industriaktører i markedsordningen med råvaren melk.

Landbruket er en næring hvor myndighetene har etablert ulike markedsordninger for å realisere politiske mål. Markedsregulering er en av disse.

Markedsregulering har sin hjemmel i Omsetningsloven og gir Omsetningsrådet myndighet til å beslutte reguleringstiltak. Videre gir loven bestemmelser om at bøndene kan pålegges en avgift, omsetningsavgiften, for å finansiere de tiltak som Omsetningsrådet godkjenner. TINE er gjennom forskrift om markedsregulering tillagt rollen som regulator for melk og regulerer således melkemarkedet både for egne- og andre selskaps melkeprodusenter. Dette oppnås ved iverksettelse av ulike avsetnings- og reguleringstiltak, dersom det oppstår ubalanse mellom tilgang og etterspørsel av melk som innsatsfaktor til industrien.

Formålet med markedsregulering for melk er å sikre uttak av avtalt målpris i samsvar med forutsetningen om at denne kan

oppnås i et balansert marked. Markedsregulator har ansvar for at de tiltak som iverksettes, gjennomføres effektivt og konkurransenøytralt til en lavest mulig kostnad. Markedsregulator har mottaks- og forsyningsplikt, samt informasjonsplikt om de reguleringstiltak som iverksettes.

MOTTAKSPLIKTEN

TINE som markedsregulator plikter å ta imot melk fra alle melkeprodusenter i hele landet til samme priser og leveransevilkår som til enhver tid gjelder for egne leverandører.

FORSYNINGSPLIKTEN

Forsyningsplikten innebærer at markedsregulator har plikt til å forsyne alle meieriaktører i markedet med råvaren melk til lik pris til samme tid.

Forsyningsplikten til konsummelk meierier («drikkemelk») utenfor TINE er begrenset etter nærmere regler. Markedsregulator plikter å levere et årlig volum på inntil 15 millioner liter pr. anlegg. For behov ut over dette kreves det at aktøren har egne leverandører, og forsyningsplikten avgrenses til det dobbelte av det kvantum melk som på månedsbasis leveres av egne leverandører.

For melk som brukes i industrielle produkter som for eksempel ost, er markedsregulators forsyningsplikt til uavhengige meieriselskaper likestilt med markedsregulators egne produksjonsmeierier.

INFORMASJONSPLIKTEN

Informasjonsplikt skal sikre alle markedsaktører lik tilgang på informasjon om aktiviteter markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret. Prognostisert prisløype for noteringsprisen gjøres kjent for aktørene for kommende avtaleår, og de varsles om endringer i noteringsprisen umiddelbart etter vedtak, og senest to uker før ny pris trer i kraft.

MELKEPROGNOSE

Som del av arbeidet med å vurdere markedsbalansen utarbeides det prognoser for leveranser av ku- og geitemelk og prognoser for fett og protein. Disse prognosene er basert på mange datakilder, blant annet fra Husdyrkontrollen. Prognosene utarbeider 4-5 ganger pr. år og utgjør også et viktig grunnlag i de årlige kvoteforhandlingene.

AVSETNINGSTILTAK

Behovet for reguleringstiltak oppstår når det er ubalanse mellom

tilgang og etterspørsel etter rå melk. Melk er en ferskvare som må foredles umiddelbart. Ved overskudd av melk iverksettes tiltak som lagring av smør, ost og/eller melkepulver. Nasjonal ubalanse balanseres i hovedsak gjennom ulike tiltak med hjemmel i egen retningslinje fastsatt av Omsetningsrådet.

FAGLIGE TILTAK

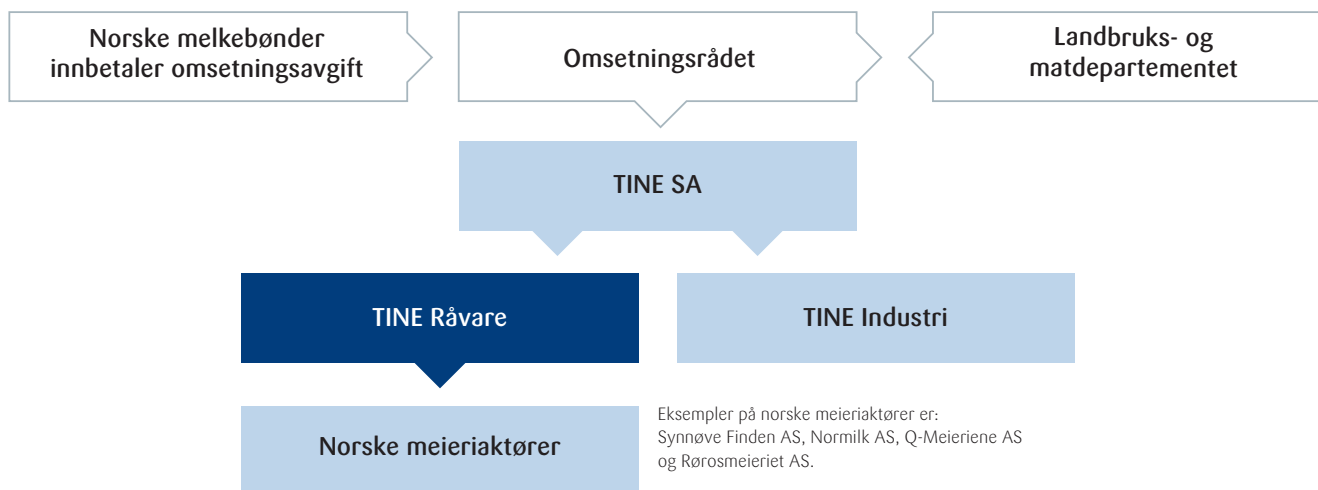
Faglige tiltak rettes normalt mot produsentene og består i hovedsak av forskning og utvikling innenfor avl i regi av Geno og Norsk Sau og Geit.

OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Opplysningsvirksomheten gjennomføres av Opplysningskontoret for meieriprodukter (melk.no) og Matmerk.

Opplysningskontorets formål er å øke forbrukernes kunnskap om melk og meieriprodukter, og skal drive merkenøytral informasjonsvirksomhet på et saklig og vitenskapelig grunnlag.

Matmerk driver opplysningsvirksomhet gjennom generisk markedsføring av økologisk mat og profilering av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Arbeidet delfinansieres av midler fra omsetningsavgiften.

Omsetningsrådet er et offentlig partssammensatt organ med frittstående stilling. Hovedmålsettingen til Omsetningsrådet er å få til en effektiv regulering av markedet for ulike jordbruksprodukter til lavest mulige kostnader.

TINE RÅVARE SOM EN AVDELING I TINE SA

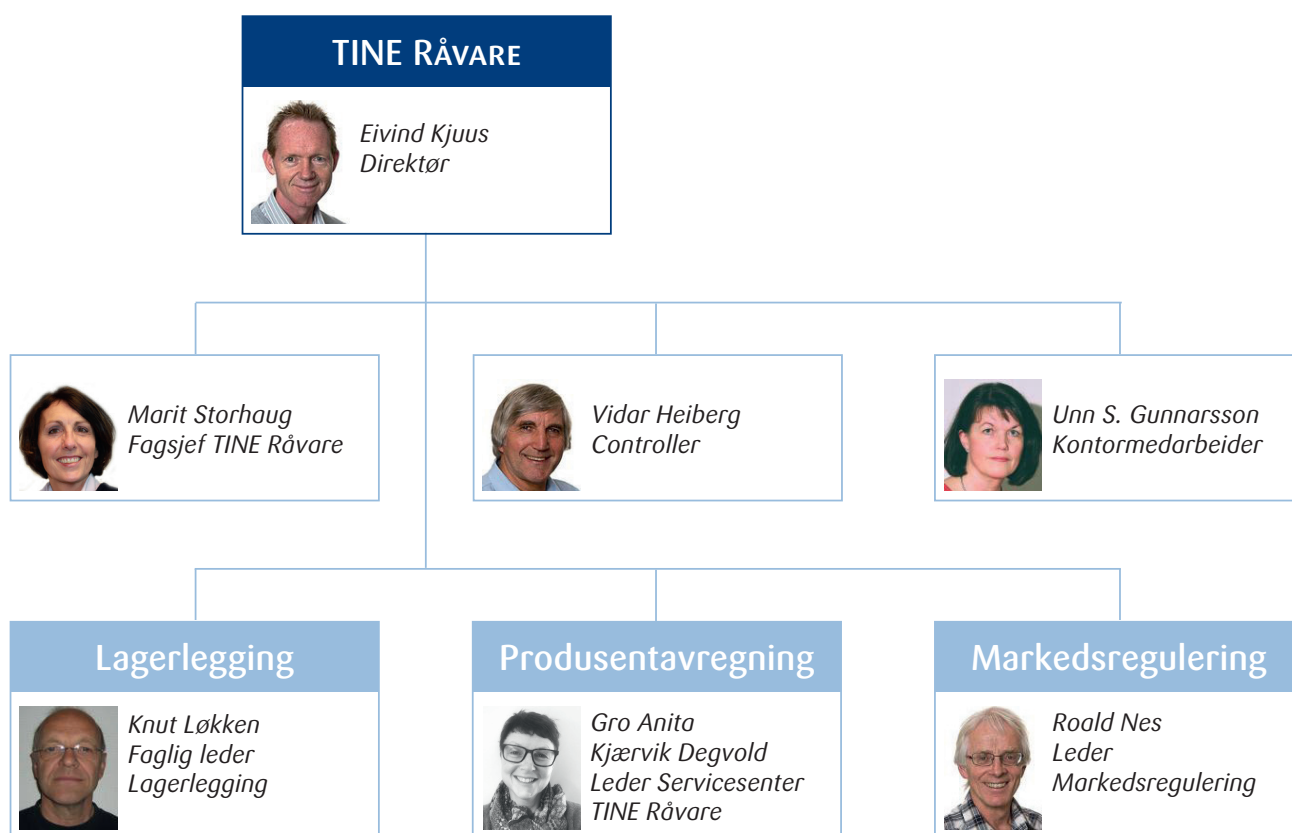
TINE Råvare rapporterer til konserndirektør CFO, som i tillegg til TINE Råvare har ansvaret for økonomi, finans, controlling, IT og virksomhetsstyring.

Flesteparten av tjenestene som dekkes over TINE Råvares budsjett utføres av andre funksjonsområder i TINE SA. Dette reguleres gjennom egne tjenesteinstrukser.

TINE Råvare har p.t. tjenesteinstrukser for funksjonsområdene: TINE Rådgiving og Medlemsservice, TINE Logistikk og TINE

Økonomi & Finans. TINE Råvare består av 13 egne medarbeidere og utfører selv produsentavregning, lagerlegging og fakturering av melkeråstoff, samt markedsregulering.

Kostnadene forbundet med markedsregulatorrollen for melk dekkes over Omsetningsrådets budsjett og inngår ikke som en kostnad i TINE Råvare.

AVTALEVERK OG TJENESTEINSTRUKSER

Avtalen mellom Staten ved Landbruksdirektoratet og TINE er hjemlet i jordbruksavtalen. For å sikre like konkurransevilkår skal alle aktører i markedsordningen for melk ha tilgang på melkeråstoff til samme pris. Avtalen regulerer også forhold vedrørende TINE Råvares regnskapsføring og rapporteringsplikt.

TINE Råvare har siden 2012 hatt tjenesteinstrukser med de deler av TINE SA som utfører oppgaver for og på vegne av TINE Råvare. TINE Logistikk utfører råvareplanlegging, styring og råvareforsyning, oppsamling og inntransport av melkeråstoff. TINE Rådgiving og Medlemsservice utfører laboratorie- og analysevirksomhet, gårdstankutleie og -service, rådgivingstjenester og produsentfunksjoner. TINE Økonomi & Finans utfører tjenester innenfor regnskap/økonomi, IT og virksomhetsstyring.

Ved bruk av instruksene stiller TINE Råvare krav til kvalitet og utførelse, samt omfanget av oppgavene og kostnadsdekningen. Instruksene inngår som en del av TINEs styringssystem, og Landbruksdirektoratet oppdateres med hensyn til endringer som skjer ut fra endret organisering, kravspesifikasjon eller utførelse av oppgavene i tjenesteinstruksene. Det er de faktiske kostnadene som belastes TINE Råvare. Taushetsplikt med hensyn

til informasjon som de ansatte får tilgang til vedrørende andre aktører, er ivarettatt i forbindelse med tjenesteinstruksene.

REVISJON AV TINE RÅVARE

Revisjon av TINE SA sitt konsernregnskap utføres av Ernst & Young AS, men denne revisjonen er ikke innrettet mot den informasjon som gis i TINE Råvare sitt regnskap som rapporteres til Landbruksdirektoratet.

Resultatoppstillingen for TINE Råvare er revidert av Ernst & Young AS i henhold til punkt 3.6 i «TINE-avtalen»:

”TINE Råvares regnskap kan revideres av TINE SAs ordinære finansielle revisor. Revisor skal gi en særskilt bekreftelse på dette regnskapet. Revidert regnskap med resultatoppstilling skal oversendes Landbruksdirektoratet (tidligere Statens landbruksforvaltning) så snart dette er ferdigbehandlet av TINE SAs organer og senest innen 1. juni påfølgende år.”

Regelverk i TINE og TINEs styringsdokumenter danner grunnlag for revisjonen. I tillegg kommer opplysninger i denne rapporten sammen med annen informasjon og korrespondanse gitt til revisjonen i løpet av året. Revisor har tilgang på referater fra avdelinger som bistår TINE Råvare og fra ledermøter i TINE Råvare. Revisors beretning finnes i denne rapporten.

AKTIVITETER I 2018

RÅVARETORGET

Ny avregningsløsning for oppgjør med melkeprodusentene ble tatt i bruk fra 1. januar 2018. Råvaretorget avløste TLB, som hadde vært brukt som løsning for produsentavregning siden 1980-tallet. Den nye løsningen videreutvikles fortsatt, ettersom prosjektets mandat var å lage en fullstendig erstatning for TLB. TINE Rådgiving og Medlemsservice, TINE Logistikk og TINE Råvare bruker løsningen til oppslag, rapporter og til utsending av meldinger til produsenter og medlemmer. Høsten 2018 ble beregning av erstatningsmelk ferdigstilt i Råvaretorget, og det jobbes med integrasjon mot gårdstankavdelingen for maskinell behandling av erstatning på grunn av gårdstanksvikt. Det er også i 2018 gjort tilpasninger i forhold til kvalitetsregelverk, stoppregelverk og plakettregelverk. Løsning for digitalisering av brukerskifter er påbegynt høsten 2018, og utviklingen foregår delvis på medlem.tine.no. Selvbetjeningsløsning for fellesbeiter er videreutviklet i 2018.

Løsning for lagerlegging av rå melk (LRM) har pågått det meste av 2018. En oppgradering av løsning på tankbilene er under utvikling. LRM har stor avhengighet til denne oppgraderingen, og prosjektet er påført forsinkelser som følge av utfordringer med datahåndtering og brukeropplæring på tankbilnivå. LRM forventes å gå i pilot midtveis i 2019.

FREMTIDIG ORGANISERING AV TINE RÅVARE

Sommeren 2016 startet en vurdering av framtidig organisering av TINE Råvares servicesenter for produsentavregning og lagerlegging. Prosjektfasen ble avsluttet januar 2017, hvorpå implementeringen startet opp.

I løpet av en treårsperiode samlokaliseres avdelingen til Brumunddal, nye IT-løsninger for avregning og lagerlegging utvikles og tas i bruk, og medarbeiderne samarbeider mer

effektivt enn tidligere. Ressursbehovet vil tilpasses økt digitalisering, nye muligheter og forutsetninger. De nye IT-løsningene tas suksessivt i bruk. Det legges vekt på økt digital samhandling langs verdikjeden, spesielt med melkeprodusentene som leverer melk og meieriene som kjøper melk av TINE Råvare.

Utviklingsplaner for IT er beskrevet ovenfor. I løpet av 2018 er ny avregningsløsning tatt i bruk. Herunder er håndtering av fellesbeiter (sommersamdrifter) digitalisert, og beregningsmodul for erstatning av melk gjensatt på gård er introdusert. Arbeid med digitalisering av brukerskifter har startet opp, men er ikke ferdigstilt. Ny løsning for lagerlegging av rå melk er under utvikling, men er avhengig av en relativt omfattende programoppgradering på TINEs tankbiler. Dette arbeidet pågår for fullt og er forventet fullført i løpet av første halvår 2019, som muliggjør implementering av lagerleggingsløsningen i løpet av 2019.

Dimensjonering og samlokalisering av alle ressurser knyttet til servicesenteret pågår, men vil være avhengig av framdrift for IT utviklingsprosjekter. Ved utgangen av 2018 er åtte personer knyttet til servicesenteret, mot tolv personer i 2015.

ORGANISASJONSENDRINGER I TINE

I 2018 ble konsernstrukturen i TINE justert. Endringer i TINE Logistikk og TINE Rådgiving og Medlemsservice påvirker TINE Råvare. Den tidligere enheten Råvarehåndtering omfattet tanktransport, gårdstankservice, laboratorier og leveringskontroll, og var en del av TINE Produksjon. Enheten er oppløst og oppgavene er fordelt mellom TINE Logistikk og TINE Rådgiving og Medlemsservice.

TINE Logistikk har overtatt ansvaret for tanktransport, og TINE Rådgiving og Medlemsservice har nå ansvaret for gårdstankservice, råmelklaboratorier og leveringskontroll. Tidligere gårdstankteknikere og fagrådgivere for melkekvalitet er samlet i en ny avdeling «Melkekvalitet og Service» og geografisk inndelt i fem serviceområder.

SELVBETJENING FOR MELKEPRODUSENTER

Det arbeides med størst mulig grad av selvbetjening for melkeprodusentene slik at de selv kan:

- Opprette og signere kontrakt for fellesbeite/sommersamdrift
- Melde inn sammensetning og fordeling fra fellesbeite/sommersamdrift
- Ta ut sin egen avregningsblankett fra nettet
- Fylle ut avtale om overgang til økologisk produksjon
- Samtykke til elektronisk kommunikasjon
- Endre kontaktopplysninger
- Registrere «medlem 2» på foretaket

LANDBRUKETS DATAFLYT, PRODUSENTEREGISTERET OG DRIFTSKREDITTORDNINGEN FOR LANDBRUKET

Landbrukets Dataflyt er et felles IT-system innenfor landbruksnæringen for standardisert elektronisk formidling av avregninger, faktura, regnskapsrapporter, driftsinformasjon og andre standardiserte landbruksdata. Elektronisk dataflyt skal gi grunnlag for bedre beslutningsstøtte gjennom utvikling av sammenlignings- og nøkkeltall for det enkelte landbruksforetak, statistikk og bedre datagrunnlag for landbruksforskning. Systemet utvikles og drives av Landbrukets Dataflyt SA, et selskap eid av sentrale aktører innenfor norsk landbruk. Dataflyten vil dertil gi effektiviseringsgevinster for det enkelte landbruksforetak, foretakets samarbeidspartnere og landbruksnæringen samlet.

Produsentregisteret SA er et felles register for landbruket, der TINE er medeier. Alle grunnopplysninger om landbruksforetak samles inn og distribueres. Produsentregisteret SA administrerer «Oppgjørs- og driftskredittordningen for Landbruket» (Didrik), en ordning som varemottakere og banker er deltakere i. All dokumenthåndtering i tilknytning til dette er nå elektronisk.

MELKEKVALITET - KVALITETSREGELVERK FOR RÅ MELK

Formålet med regelverket er å stimulere til produksjon av melk med tilfredsstillende kvalitet, ivareta TINEs omdømme og være i tråd med behov og krav fra TINE Råvares kunder. Videre skal regelverket gi TINEs melkeprodusenter viktige styringssignaler og grunnlag for forbedrende tiltak.

Tidlig i 2018 ble det startet et arbeid med å vurdere alternative kvalitetsregelverk for rå melk. Målet er å undersøke om andre

måter å avregne melk på kan være mer hensiktsmessige for melkeprodusentene og føre til bedre kvalitet på melk som leveres til meieriene.

Dagens kvalitetsregelverk er delt i fire avregningsklasser med ulike satser for literpris for de ulike klassene. En del andre betalingsregelverk er basert på mer glidende avregningsskalaer, hvor mindre endringer i kvalitet fører til mindre endringer i pris. Videre avregnes ulike kvalitetsparametere hver for seg og med mindre bruk av historiske analysedata ved avregning. I sum gjør dette at det blir bedre samsvar mellom levert og avregnet kvalitet på melk. Arbeidet tar sikte på å klarlegge om en slik innretning også kan være gunstig å bruke hos oss.

Arbeidet omfatter kartlegging av meierienes behov, rådgivingsstøtte til melkeprodusent, analysebehov og utarbeidelse av forslag til avregningsregler. TINEs eierorganisasjon er involvert i arbeidet gjennom en referansegruppe og orienteringer og tilbakemeldinger gjennom produsentlagene. Arbeidet fortsetter i 2019.

SMITTEFOREBYGGENDE ARBEID OG SYKDOMSKONTROLL I STORFE- OG SMÅFESESTNINGER

Sykdommen BRSV gir smittsom hoste og BCoV gir «vinterdysenteri», diare og hoste hos storfe. Dette er virusinfeksjoner som kan medføre redusert melkeproduksjon og melkekvalitet, dårlig reproduksjon, redusert tilvekst hos kalv og ungdyr og økt kalvedødelighet. Den viktigste oppgaven er å hindre smittespredning.

Aktivitetene har hatt stort fokus på veiledning om smittevern og aktivt og omfattende beredskapsarbeid. Å stoppe smittespredning slik at dyra kan holde seg friske er viktig for stabil melkeproduksjon og melkekvalitet. Programmet finansieres over omsetningsavgiften for melk og kjøtt.

Overvåking av melkegeitbesetninger skjer rutinemessig etter avsluttet prosjekt «Friskere geiter». Tankmelk testes fire til fem ganger årlig for antistoff mot CAE, Byllesjuke og Paratuberkulose. Sykdommene er fjernet fra vår geitepopulasjon, men det vil alltid være en viss risiko for ny smitteintroduksjon. Populasjonen må derfor overvåkes kontinuerlig.

Resultatet fra rutineprøver ved Mastittlaboratoriet i Molde anvendes også til overvåking av smittsomme mastittbakterier og antibiotikaresistens. Mastittbakterier kan gi sykdommer hos mennesker. Antibiotikaresistens overføres mellom bakterier. Det er derfor viktig for TINE å følge med på utbredelse og forekomst.

RESULTATREGNSKAP FOR 2018

Resultatoppstillingen er utarbeidet i henhold til avtale av 19. desember 2003, med endringer i avtale av 1. februar 2012, inngått mellom TINE SA og Landbruksdirektoratet, og etter de ordinære regnskapsprinsipper som er lagt til grunn i regnskapet for TINE SA. For en detaljert beskrivelse henvises det til TINE SA sin årsrapport for 2018, der de anvendte regnskapsprinsipper er nærmere beskrevet.

REGNSKAP TINE RÅVARE

REGNSKAP TINE RÅVARE (beløp i 1 000 kroner)	Faktisk 2018	Budsjett 2018*	Faktisk 2017
Salg av rå ku- og geitemelk	7 926 034	7 779 057	7 774 617
Kostnad for rå ku og geitemelk	7 539 308	7 334 903	7 266 517
Bruttofortjeneste	386 726	444 153	508 100
Produsentfunksjoner	110 627	116 862	148 111
Koordinering mot bonde	19 662	23 535	20 560
Faglig utvikling, rådgiving og organisasjonsarbeid	130 290	140 397	168 671
Gårdstanker	140 687	141 488	126 438
Distriktslaboratorier	35 113	32 718	28 609
Leveringskontroll	21 705	24 666	22 715
Råmelkkontroll	56 818	57 385	51 324
Melkekvallitet og Service	197 505	198 873	177 762
Logistikk & råvarestyring	3 404	3 404	3 407
Inntransport & melkeinmåling	553 174	545 339	521 330
Innfraktt tillegg (PU)	-457 225	-446 482	-418 263
Overføringstransport	126 380	142 782	153 038
Dekning etter noteringspunktet	-116 204	-121 943	-144 596
Dekning reguleringstransport	-20 000	-20 000	-25 045
Oppsamling og inntransport (netto)	89 529	103 101	89 870
Produsentavregning	6 686	5 873	5 738
Administrasjon TINE Råvare	5 574	5 844	5 144
Egne kostnader i TINE Råvare	12 260	11 717	10 883
Administrasjon og infrastruktur	25 978	28 985	30 595
Administrasjon og infrastruktur	25 978	28 985	30 595
Tap på fordringer	340	0	704
Andre inntekter og kostnader	594	0	-1 885
Andre inntekter og kostnader	934	0	-1 181
Renter av arbeidskapital	-5 908	-5 389	-4 759
Renter, kontingenter og tilskudd	-5 908	-5 389	-4 759
SUM DRIFTSKOSTNADER	450 588	477 683	471 840
RESULTAT TINE RÅVARE	-63 862	-33 530	36 259
Overført resultat fra foregående år:	44 341	44 341	8 082
Resultat TINE Råvare til fremføring	-19 521	10 811	44 341

*Budsjettall er ikke revidert

GÅRDSTANK

Som en del av omorganiseringen i TINE SA i 2017 ble aktiviteten i TINE Gårdstankservice slått sammen med aktiviteten til Fagrådgiver melkevalitet. Formålet er å samle teknisk kompetanse som sikrer melkevalitet fra «spenespiss til tappestuss». Personellet som kom fra tidligere Gårdstank og Fagrådgiver melkevalitet er fra 2018 fordelt på 5 serviceområder, totalt 67 ansatte inklusive ledere og teknisk personell. Serviceteknikerne betjener i dag ca. 9 800 utplasserte gårdstanker, samtidig som de skal sikre rett kvalitet på melken til industrien og bistå melkeprodusenter ved kvalitetsavvik. Antall gårdstankverksteder skal reduseres fra 17 til 5. Den nye

avdelingen Melkevalitet og Service i TINE har også ansvar for beredskap dyrehelse, kvalitetssikring i landbruket, prøvelogistikk, analyseaktivitet for rå melk og leveringskontrollen.

RÅMELKKONTROLL

Kostnadene omfatter råmelklaboratoriene på Heimdal og i Bergen, samt utstyr for kontroll av kvaliteten på rå melk under transport og i aktørenes melkemottak (leveringskontroll).

OPPSAMLING OG INNTRANSPORT

Kostnadene er knyttet til oppsamling og inntransport av rå melk fra melkeprodusentene. Landbruksdirektoratets vedtak om ny innfraktordning gjeldende fra 1. juli 2017 medførte blant annet færre

noteringspunkter, noe som igjen påvirker kostnadsfordelingen mellom inn- og overføringstransport.

EGNE KOSTNADER I TINE RÅVARE

Kostnadene gjelder drift av TINE Produsentavregning, samt egne interne kostnader i TINE Råvare.

ADMINISTRASJON OG INFRASTRUKTUR

Denne posten gjelder administrative felles-tjenester som kontorkostnader, IT, økonomi, virksomhetsstyring og personaltjenester.

RENTER

Renteinntektene gjelder renter på arbeidskapitalen som følge av likviditetsoppbygging i TINE Råvare.

KJØP AV RÅ KU- OG GEITEMELK FRA MELKEPRODUSENTENE

KJØP AV RÅ KU- OG GEITEMELK FRA MELKEPRODUSENTENE (beløp i 1 000 kroner)	2018	2017
Kjøp av rå kumelk, inklusiv kvalitet	7 318 327	7 154 176
Kjøp av rå geitemelk, inklusiv kvalitet	128 582	123 737
Sum kjøp av rå ku- og geitemelk	7 446 909	7 277 913
Resultatdisponeringer TINE Råvare		
Overført resultat fra forrige år	44 341	8 082
Underskudd TINE Råvare som kommer til fradrag neste år	19 521	-44 341
Totalt utbetalt til melkeprodusentene fra TINE Råvare	7 510 771	7 241 654
Avregnet rå ku- og geitemelk	Volum i 1 000 liter	
Kumelk, inklusiv økologisk melk	1 434 852	1 414 000
Geitemelk	20 120	19 776
Totalt avregnet rå ku- og geitemelk	1 454 972	1 433 776
Samlet utbetalingspris til produsent fra TINE Råvare uttrykt i kr / liter	5,16	5,05

AVGIFTER INNKREVD AV TINE RÅVARE

INNKREVDE AVGIFTER (beløp i 1 000 kroner)	2018	2017
Innkrevd omsetningsavgift	79 629	79 264
Innkrevd overproduksjonsavgift	24 686	57 617
Innkrevd forskningsavgift	27 534	26 993

TILSKUDDSDORDNINGER

Dette er grunn- og distriktstilskudd som TINE Råvare utbetaler til melkeprodusentene på vegne av Landbruksdirektoratet. Størrelsen på tilskuddet framforhandles i jordbruksavtalen og varierer ut fra størrelsen på produksjonen og geografisk lokalisering. Tilskuddene overføres fra Landbruksdirektoratet til TINE Råvare og utbetales til produsentene over produsentavregningen.

Tabellen nedenfor spesifiserer tilskudd utbetalt av TINE Råvare:

GRUNN- OG DISTRIKTSTILSKUDD (beløp i 1 000 kroner)	2 018	2 017
Grunntilskudd	66 776	66 157
Distriktstilskudd	545 697	518 264
	31.12.2018	31.12.2017
Mellomværende med Landbruksdirektoratet vedrørende innkrevde avgifter og tilskudd	-45 656	-58 071

PRISER OG BEGREP

MÅLPRIS

Målprisen blir framforhandlet i Jordbruksoppgjøret og vedtas senere i Stortinget. Målprisen gjelder for et avtaleår, som strekker seg fra 1. juli det ene året til 30. juni det påfølgende år. For regnskapsåret 2018 var målprisen kr 5,41 pr. liter i 1. halvår og kr 5,44 pr. liter i 2. halvår.

NOTERINGSPRIS

Når melk omsettes til aktørene i markedsordningen, gjøres dette til

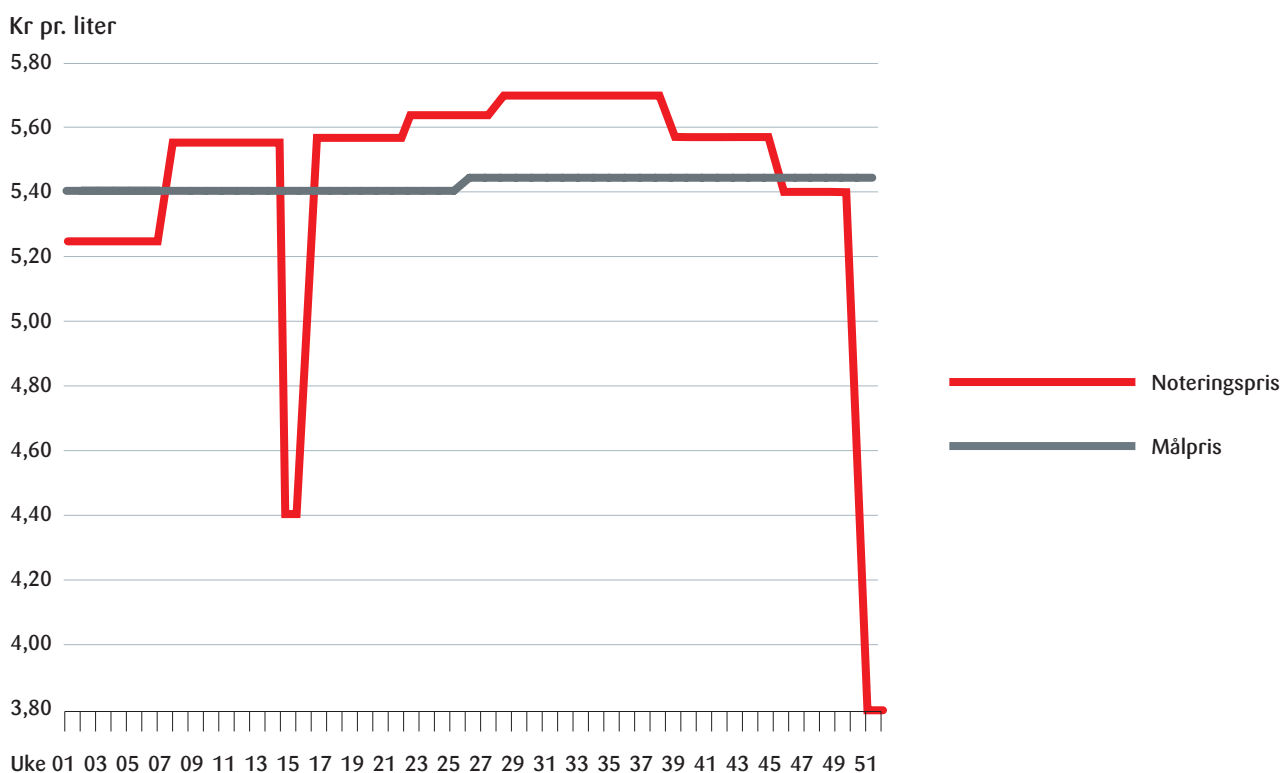
såkalt noteringspris, som over et avtaleår skal balansere med målprisen. Noteringsprisen varierer gjennom året for å bidra til å balansere tilbud og etterspørsel etter rå melk. Dessuten senkes noteringsprisen i jul- og påskehøytiden for å bidra til økt etterspørsel og for å gjøre det mer lønnsomt å holde produksjonen i gang i disse periodene. Melk selges til samme pris i samme uke til alle aktører i markedsordningen, inklusive TINEs egen

foredlingsindustri. Dette overvåkes av Landbruksdirektoratet.

Derimot vil gjennomsnittlig noteringspris pr. aktør over et år kunne variere. De aktørene som kjøper mest melk når det er størst tilgang vil oppnå den laveste råvareprisen, men vil samtidig få en relativt sett høyere kostnad til produksjon og lagerhold av ferdigvarer.

NOTERINGSPRIS VARIASJON I 2018

MÅLPRIS 1. HALVÅR: KR 5,41 – 2. HALVÅR: KR 5,44

UTBETALINGSPRISER TIL PRODUSENT

Sum utbetalt til produsent er lik målprisen fratrasket TINE Råvares kostnader. Samlet utbetalingspris består av basispris og summen av ulike tillegg og trekk, blant annet for avregnet kvalitet og tørrstoffinnhold. I tillegg vil fremført resultat fra forrige regnskapsår påvirke utbetalingsprisen i det etterfølgende året.

OMSETNINGS- OG OVERPRODUKSJONSAVGIFT

Omsetningsavgift er en avgift som melkeprodusentene betaler inn til Omsetningsfondet for å dekke kostnader ved de ulike ordningene knyttet til markedsregulering. Omsetningsavgiften settes for hvert halvår og var 5 øre pr. liter i 1. halvår og 6 øre pr. liter i 2. halvår 2018. Øvrig

inntektskilde for Omsetningsfondet er overproduksjonsavgift og kvotesalg. Overproduksjonsavgiften er kr 4,80 pr. liter. TINE Råvare krever inn avgiftene på vegne av Landbruksdirektoratet.

Se for øvrig avsnittet om «Markedsreguleringskostnader» på neste side.

PRISELEMENT (kr pr. liter)

	2018	2017	2016	2015	2014
Gjennomsnittlig målpris	5,43	5,40	5,31	5,24	5,13
Samlet utbetalingspris til produsent	5,16	5,05	5,03	5,02	4,85
Herav ulike tillegg og trekk	0,66	0,61	0,66	0,70	0,67
Herav basispris	4,50	4,44	4,37	4,32	4,18

MARKEDSREGULERINGSKOSTNADER

Nedenfor vises TINEs markedsreguleringskostnader for 2018 sammenlignet mot budsjett og foregående år. Kostnadene forbundet med markedsregulatorrollen for melk dekkes over Omsetningsrådets budsjett og inngår ikke som kostnad i TINE Råvare.

Opgavene over markedsregulering og søknader om kostnadsdekning, blir ikke

ferdigbehandlet i Omsetningsrådet før i april måned det påfølgende året, noe som innebærer at det kan oppstå endringer etter årsskiftet. Endelig avregning mellom Landbruksdirektoratet og TINE SA foretas derfor i løpet av første halvår påfølgende år.

Bokførte kostnader til ulike markedsreguleringstiltak utgjorde i 2018

MNOK 143, som er MNOK 15 lavere enn i 2017. Innenlands salg av prisnedskrevet skummetmelkpulver til forindustri utgjorde 734 tonn, mot 536 tonn i 2017.

MARKEDSREGULERINGSKOSTNADER (beløp i 1 000 kroner)	Faktisk 2018	Budsjett 2018*	Faktisk 2017
Prisnedskrivningstiltak			
Innenlands prisnedskrevet salg:			
Skummetmelkpulver solgt til forindustri	11 186	8 000	8 332
Geitemelk til dyrefôr	3 448	2 000	1 813
Salg til spesialmarkeder	6 925	6 000	5 992
Sum prisnedskrivning innland eksklusive skolemilk	21 559	16 000	16 137
Skolemilkordningen	9 728	10 000	10 436
Sum prisnedskrivningstiltak inklusive skolemilk	31 288	26 000	26 573
Andre tiltak			
Dekning for reguleringskapasitet	40 000	40 000	41 000
Transport av rå melk til reguleringsproduksjon	20 000	20 000	25 045
Mellomtransport av reguleringsprodukter	3 221	3 000	2 639
Reguleringslagring	18 478	21 000	20 746
Prisgevinst/-tap ved reguleringslagring	-12 453	-5 000	-6 583
Sum andre tiltak	69 247	79 000	82 847
Sum avsetningstiltak og skolemilk	100 534	105 000	109 420
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet			
Opplysningskontoret for meieriprodukter (melk.no)	21 200	20 000	29 811
GENO/NSG/KOORIMP/NG	12 110	12 000	10 542
Sum faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	33 310	32 000	40 353
Administrasjonskostnader			
Personal- og kontorkostnader	8 739	8 842	7 430
Prognosearbeid/revisjonsattestasjoner	489	470	480
Sum administrasjonskostnader	9 228	9 312	7 910
Totale markedsreguleringskostnader	143 073	146 312	157 683
Omsetningsmidler			
Omsetningsmidler á konto betalinger	-143 073	-146 312	-157 683
Omsetningsmidler korreksjon forrige år	-1 063	0	-1 899
Sum omsetningsmidler inntektsført	-144 136	-146 312	-159 582

*Budsjettall er ikke revidert

I tillegg til markedsreguleringskostnadene i tabellen over blir merkeordningen «Nyt Norge» og markedsføring av økologisk mat i regi av Matmerk delfinansiert med midler fra omsetningsavgiften på melk. I 2018 utgjorde dette MNOK 2,4. Kostnader til oppkjøp av melkekvoter utgjør MNOK 16,6. Administrasjonskostnader i Landbruksdirektoratet knyttet til kvoteordningen og markedsreguleringen fullfinansieres av omsetningsavgiften på melk og utgjør ca. MNOK 14.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til Konsernstyret i TINE SA

Uttalelse om revisjonen av resultatoppstilling

Konklusjon

Vi har revidert resultatoppstillingen for TINE Råvare for 2018 med tilhørende regnskapsinformasjon, som presentert i avsnittene «Forklaring til de enkelte postene», «Kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene» og «Avgifter innkrevd av TINE Råvare». Resultatoppstillingen er inkludert i Årsrapport 2018 TINE Råvare på sidene 8 til 10.

Etter vår mening gir resultatoppstillingen for TINE Råvare i det alt vesentlige et uttrykk for resultatet av virksomheten i TINE Råvare i 2018 i samsvar med prinsipper som beskrevet i avsnitt «Forklaring til de enkelte postene» i årsrapporten.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av resultatoppstillingen*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for resultatoppstillingen

Ledelsen i TINE SA er ansvarlig for utarbeidelsen av resultatoppstillingen i samsvar med grunnlaget som beskrevet i avsnitt «Forklaring til de enkelte postene» og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av en resultatoppstilling som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av resultatoppstillingen må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for resultatoppstillingen med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

De som har overordnet ansvar for styring og kontroll, er ansvarlige for å føre tilsyn med selskapets finansielle rapporteringsprosess.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av resultatoppstillingen

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at resultatoppstillingen som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av resultatoppstillingen.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen.

I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i resultatoppstillingen, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å konkludere særskilt på selskapets interne kontroll;
- vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i resultatoppstillingen. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i regnskapsoppstillingen, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt regnskapsoppstillingen gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

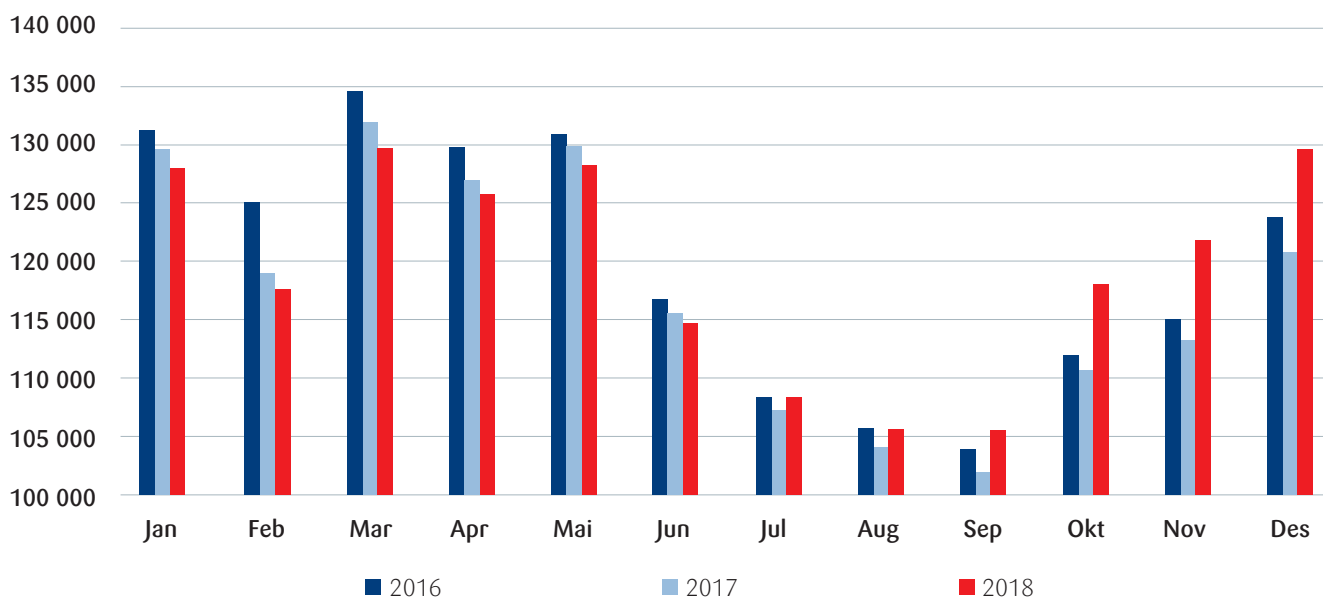
Oslo, 9. april 2019
ERNST & YOUNG AS

Asbjørn Ler
statsautorisert revisor

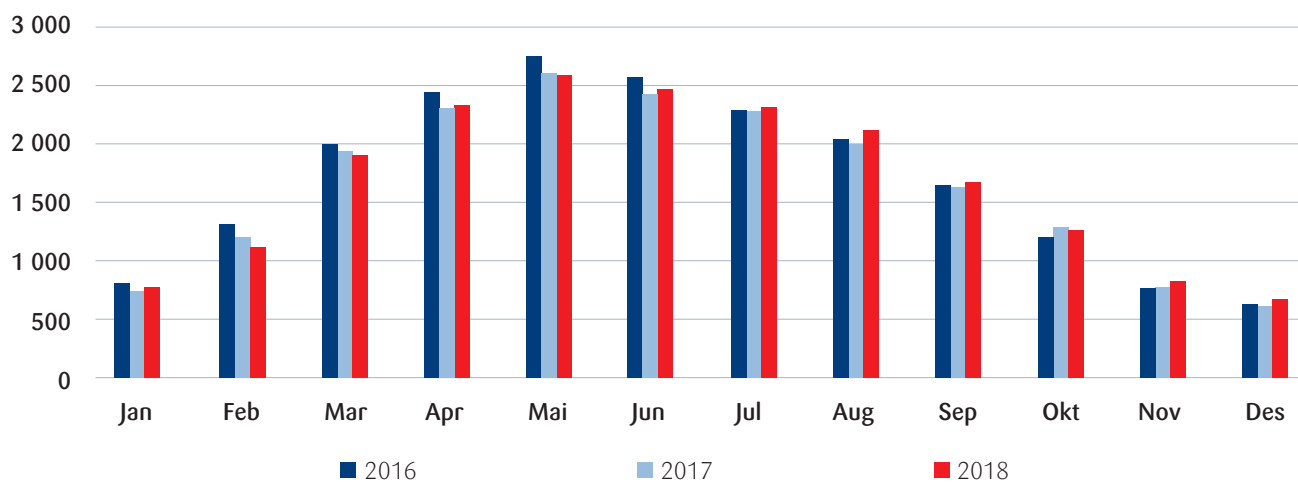
STATISTIKK OG OVERSIKTER

MELKEINNGANG GJENNOM ÅRET

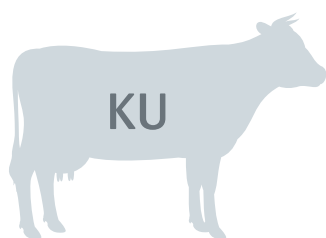
INNMÅLT KUMELK TINE RÅVARE I 1 000 LITER

INNMÅLT GEITEMELK TINE RÅVARE I 1 000 LITER

MELKEINNGANG, KVOTEFYLLING OG OVERPRODUKSJON

Kvoteår	Grunnkvote (mill. liter)	Forholdstall	Disp. kvote (mill. liter)	Produksjon (mill. liter)	Kvotefylling	Produksjon tillagt overpro- duksjonsavgift (mill. liter)
2013	1 544	1,03	1 590	1 448	91,1 %	14,9
2014	1 561	1,04	1 623	1 430	88,1 %	8,1
2015	1 565	1,03	1 612	1 454	90,2 %	16,9
2016	1 552	1,00	1 552	1 438	92,7 %	14,3
2017	1 544	0,98	1 513	1 412	93,3 %	11,9
2018	1540	1,04	1 602	1 435	89,6 %	5,1

Kvoteår	Grunnkvote (mill. liter)	Forholdstall	Disp. kvote (mill. liter)	Produksjon (mill. liter)	Kvotefylling	Produksjon tillagt overpro- duksjonsavgift (mill. liter)
2013	23,2	0,98	22,7	18,9	83,1 %	0,2
2014	23,1	0,97	22,4	18,6	83,0 %	0,2
2015	22,6	0,97	21,9	20,2	92,1 %	0,3
2016	23,4	0,97	22,7	20,4	89,9 %	0,2
2017	23,6	0,96	22,7	19,8	87,4 %	0,1
2018	23,1	0,96	22,2	20,1	90,5 %	0,1

OVERSIKT OVER MEDLEMMER OG FORETAK SOM LEVERER MELK

Eierområde	Ku (konv og øko)				Geit				Både ku og geit			
	Medlemmer		Foretak		Medlemmer		Foretak		Medlemmer		Foretak	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Øst	2 527	2 627	2 037	2 126	74	71	70	68	10	9	9	9
Sør/Vest	3 252	3 367	2 628	2 718	92	92	87	89	1	2	1	1
Midt	3 034	3 141	2 283	2 389	31	30	28	26	-	-	-	-
Nord	1 002	1 041	830	868	96	97	83	86	1	1	1	1
SUM	9 815	10 176	7 778	8101	293	290	268	269	12	12	11	11

FYLKESOVERSIKT FOR MELK LEVERT TINE

(kvantum inkluderer ikke erstattet melk)

Leveranser pr. fylke	Kumelk			Geitemelk		
	2018 1 000 liter	2017 1 000 liter	Endring %	2018 1 000 liter	2017 1 000 liter	Endring %
Østfold	34 091	34 087	0,0 %	-	-	
Akershus	27 172	26 911	1,0 %	8	9	-10,5 %
Oslo	347	370	-6,1 %	-	-	
Hedmark	86 044	85 541	0,6 %	753	768	-2,0 %
Oppland	156 769	155 924	0,5 %	2 054	2 023	1,5 %
Buskerud	31 924	31 343	1,9 %	936	935	0,1 %
Vestfold	17 140	17 220	-0,5 %	-	-	
Telemark	13 533	13 481	0,4 %	922	914	0,9 %
Aust-Agder	12 853	12 341	4,1 %	-	-	
Vest-Agder	30 901	30 074	2,8 %	-	-	
Rogaland	215 774	208 639	3,4 %	950	889	6,9 %
Hordaland	75 332	73 491	2,5 %	1 174	1 136	3,3 %
Sogn og Fjordane	104 274	103 898	0,4 %	3 223	3 284	-1,9 %
Møre og Romsdal	138 517	137 574	0,7 %	2 813	2 812	0,0 %
Trøndelag	334 970	329 542	1,6 %	216	217	-0,1 %
Nordland	102 185	101 957	0,2 %	1 903	1 931	-1,4 %
Troms	31 150	30 235	3,0 %	5 029	4 859	3,5 %
Finnmark	20 312	19 774	2,7 %	-	-	
Melk levert TINE totalt	1 433 289	1 412 402	1,5 %	19 980	19 776	1,0 %
Herav økologisk melk	50 138	50 329	-0,4 %			

UTVIKLING I KVALITET PÅ MELK LEVERT TINE

KUMELK, AVREGNET ANDEL AV VOLUM	2018	2017	2016	2015	2014
Elitemelk (%)	95,46	96,33	94,81	94,95	94,33
1. klasse (%)	3,91	3,12	4,36	4,22	4,65
2. klasse (%)	0,50	0,42	0,64	0,65	0,77
3. klasse (%)	0,13	0,14	0,17	0,18	0,25

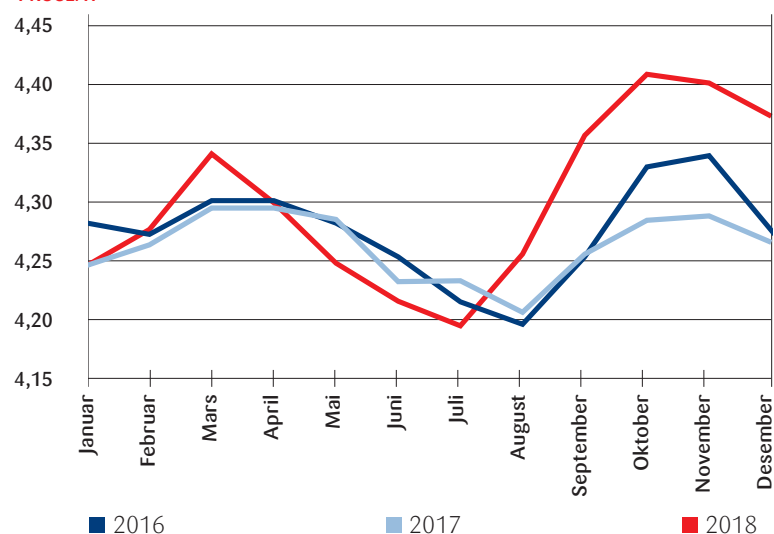
GEITEMELK, AVREGNET ANDEL AV VOLUM	2018	2017	2016	2015	2014
Elitemelk (%)	91,75	88,93	87,52	89,23	90,45
1. klasse (%)	7,31	8,53	9,17	7,46	5,48
2. klasse (%)	0,51	2,11	2,74	2,33	3,37
3. klasse (%)	0,44	0,42	0,49	0,99	0,70

UTVIKLING I TØRRSTOFFINNHold I MELK LEVERT TINE

FRAKSJON	2018	2017	2016	2015	2014
Fettinnhold i kumelk (%)	4,30	4,26	4,27	4,24	4,17
Proteininnhold i kumelk (%)	3,41	3,40	3,42	3,43	3,41
Tørrstoffinnhold i geitemelk (%)	12,17	11,88	11,96	11,91	11,79

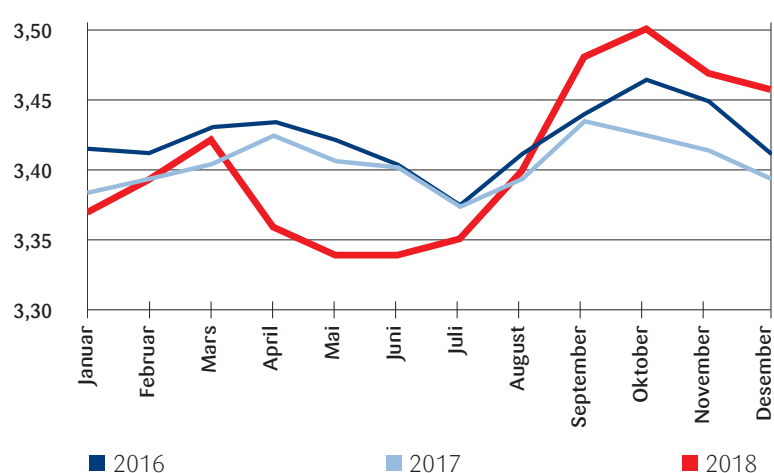
FETTINNHold I KUMELK

PROSENT

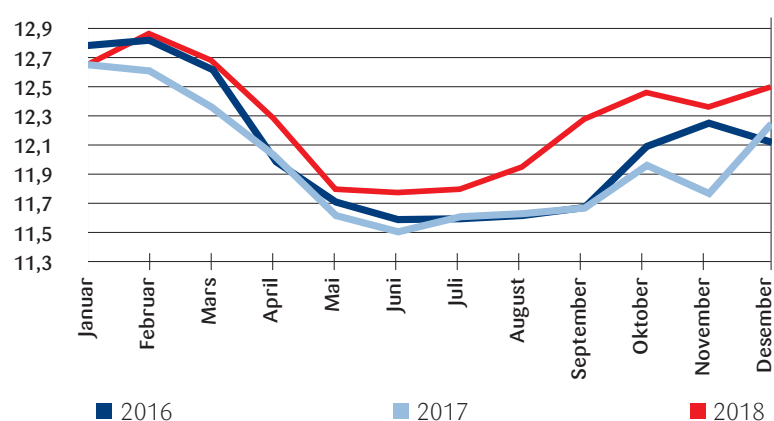
PROTEININNHold I KUMELK

PROSENT

TØRRSTOFFINNHold I GEITEMELK

PROSENT

Årsrapporten er utarbeidet av
TINE Råvare, TINE SA
Adresse:
Lakkegata 23, 0187 Oslo

Design og foto: APELAND
Trykk: 07
Opplag: 50